І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. Шевченко

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXI. No. 151. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 24-го СЕРПНЯ (AUGUST) 1974 Ч. 151. VOL. LXXXI.

XXXII З'ЇЗД ОДВУ ВІДБУДЕТЬСЯ З КІНЦЕМ НАСТУПНОГО ТИЖНЯ

Лігайтон, Па. — Як повідомляє Центральна Управа Організації Державного Відродження України (ОДВУ), 32-ий звичайний З'їзд цієї організації відбудеться на оселі ім. Олега Ольжича в Лігайтоні, Па., в днях 31-го серпня і 1-го вересняц. р.

Крім звичайного порядку нарад, в програмі З'їзду передбачений в суботу 31-го серпня з'їздовий бенкет з привітанням почесних гостей і привітами організацій та мистецькою програмою. Від год. 2-4 по полудні тієї ж суботи відбудеться Симпозіюм „Слідами Ольги Басараб'. Під час З'їзду ОДВУ, Український Золотий Хрест (УЗХ) влаштовує свою Річну Конференцію.

В неділю, 1-го вересня, від год. 8.30 рано відбуватиметься З'їзд Українського Визвольного Фонду, Богослуження, дискусія і прийняття постанов З'їзду та вибір Центральної Управи ОДВУ і других органів цієї установи. О год. 2-ій в честь О. Басараб відбудеться академія.

Підготовкою з'їзду займається окрема комісія в особах: Роман Крупка — голова, Микола Ящук — заступник голови і С. Букшована — секретар. Членами Комітету є представники Оселі ім. О. Ольжича і голови управ Відділів в Аллентавні, Асторії, Балтіморі, Гемстеді, Лігайтоні, Нюарку, Пассейку, Трентоні і Філядельфії. Центральну Управу ОДВУ очолюють тепер д-р Денис Квітковський, як голова, та Михайло Мушинський, як секретар.

В Огайо створено Комітет „Українська Спадщина"

Клівленд (Неоніля Винярська). — З ініціятиви і під протекторатом Окружної Ради Союзу Українок Америки в Огайо на початку цього року створено в Клівленді Комітет „Українська Спадщина", до якого ввійшли представниці всіх Відділів СУА в Огайо. Комітет очолила членка 12-го Відділу, Надя Дейчаківська, до екзекутиви обрано пань Г. Бокар, Н. Винярську, Д. Городиську, М. Яворську і М. Фаріон. Мета Комітету — розпочати серед українців в Огайо акцію за збереження і можливе колекціонування цінних предметів української культури, які часом пропадають в чужім середовищі через недогляд чи просто з причини неоцінення їх вартости.

Тому Комітет вирішив у першу чергу зайнятися розшукуванням та реєстрацією таких предметів. З тією метою виготовлено звернення до українського громадянства в Огайо із супровідним запитником, які Комісія Реклями вже почала розповсюджувати. Цей запитник вияснює, які предмети мистецької і музейної вартости розшукує Комітет. Там перелічені вироби народного мистецтва, домашнього промислу, рідкісні книги і журнали, старі документи і листи, старі українські гроші, значки, світлини, однострої, відзнаки, зброя, ювілерія, картини, скульптури і різьба померлих мистців.

Реєстрація таких предметів нашої культури має подвійне значення. Вона уможливить в 1976 р., ювілейному році 200-ліття ЗСА, влаштування величавої виставки „Українська Спадщина", яка дасть наглядний доказ вкладу українців у духову скарбницю Америки, а нашому молодшому поколінню змогу побачити правдиві зразки нашого побуту і минувшини.

У підготовці цієї виставки візьмуть участь фахівці української етнографії і музейництва. Вони будуть служити своїм фаховим знанням при остаточній оцінці і виборі експонатів. Виставка відбудеться у відповідних приміщеннях, де експонати будуть забезпечені дбайливим обходженням та асекурацією. По закінченні виставки всі експонати будуть повернені їх власникам.

При цім треба зазначити, що не всі зареєстровані речі зможуть бути використані для цієї виставки, як рівнож не всі мусять бути призначені для неї. Розходиться про те, щоб цінні зразки нашого побуту і культури були зареєстровані, не пропали і могли бути використані для музейних збірок чи виставок в майбутньому.

Про свій почин Комітет повідомив громадянство також через місцеву англомовну пресу і вже має позитивні відгуки навіть від деяких американців, у яких якимсь чином знайшлися предмети української етнографії та документи, пов'язані з українською еміграцією.

Як згадано, Комітет розпочав висилку і розповсюдження запитників серед українського громадянства в Огайо. Але, нажаль, нам не можливо досягнути всіх зацікавлених. Тому звертаємось цим шляхом і просимо всіх, які не дістали ще наш „Запитник", писати в цій справі на адресу Комітету: Ukrainian Heritage Committee, 2678 Southern Rd. Richfild, Ohio, або телефонувати на числа (216) 526-6863 і (216) 659-9589.

Населення Китаю сягає 800 мільйонів

Букарешт. — Згідно з повідомленнями агенства Асошіейтед Прес, населення комуністичного Китаю досягне небавом 800 мільйонів людей. За даними з перед 17-ти років, Китай нараховував 656,6 мільйонів людей. Від 1949 року, тобто від часу приходу до влади в Китаю комуністів, населення збільшилося на 60 відсотків. Дані про населення Китаю опублікувало китайське офіціяльне пресове агенство Гсінгуа, а окремі числа подав також у своїй промові на конференції для справ населення світу китайський делегат Гуанг Шу-тсе.

Цієї неділі в Бавнд Бруку відбудеться Стейтовий День УНС

Своєрідним передвісником недалекого вже нового сезону громадської активности, що починається, звичайно, після Свята Праці з кінцем серпня, вже від кількох років є популярний Стейтовий День Українського Народного Союзу в Українському Селі в Бавнд Бруку, який цього року відбудеться вже в найближчу неділю, 25-го серпня, починаючи від години 1-ої по полудні. Як у минулих роках, так і цього року організатори того Дня, Окружні Комітети Відділів УНС Перт Амбою, Нюарку, Пассейку і Надгудсонського повіту, очікують тисячів учасників цієї громадсько-товариської та розвагової імпрези. В програмі дня: народні танці, гра на бандурі, спортові змагання та різні фестинові „несподіванки" і, очевидно, забава з танцями при звуках оркестри „Мрія" Б. Хомута. Прибуток з цієї імпрези призначений на добрі народні цілі.

СЕНАТ СХВАЛИВ ПЕНСІЙНУ РЕФОРМУ

Вашингтон. — У четвер, 22-го серпня, Сенат схвалив законопроєкт, який встановляє стандарти для приватних пенсійних програм і має на меті ґарантувати, щоб коло 30 мільйонів робітників, забезпечених такими програмами, одержали належні їм пенсії. Законопроєкт, схвалений вже раніше Палатою Репрезентантів, передано президентові Фордові. Думають, що він підпише його на початку наступного тижня. Законопроєкт має на меті запевнити, щоб робітник, який працював призначену кількість років для даної фірми, одержав належну йому пенсію, навіть якщо б ця фірма закрилася, робітник змінив працю, або був звільнений. Згідно з цим законопроєктом, більшість робітників мали б право одержати належну їм пенсію після 15-ох років праці, а половину належної їм пенсії після 10-ох років праці. Законодавці твердять, що цей законопроєкт є одним з найважливіших від встановлення Соціяльного забезпечення. Після проголосування цієї пенсійної реформи, Сенат пішов на відпустку, яка триватиме до 4-го вересня. Палата Репрезентантів також розпочала свою відпустку, але конгресмени повернуться до Вашингтону щойно 11-го вересня. У половині жовтня закінчиться друга сесія цього 93-го Конгресу, а в листопаді відбудуться крайові вибори. Під час цих виборів американський нарід вибиратиме всіх членів Палати Репрезентантів і одну третю сенаторів.

Вотергейтська розправа відложена на три тижні

Вашингтон. — Суддя Джон Сіріка в четвер, 22-го серпня, змінив свою думку та повідомив, що судова розправа над колишнім головним дорадником Білого Дому Джоном Ерліхманом і 5-ма іншими особами, яким закидається причетність до спроб затаїти Вотергейтську аферу, розпочнеться 30-го вересня ц.р., замість 9-го вересня, як було заплянована. Суддя Сіріка тільки три дні тому був відмовився відложити початок цієї розправи, але змінив своє становище після того, як Апеляційний суд „порадив" йому, щоб погодився на клопотання адвокатів обвинувачених і спеціяльного прокуратора Леона Яворського, які твердили, що відложення є конечне, щоб дати змогу прокуратурі та оборонцям переслухати магнетофонні записи, недавно передані колишнім президентом Ніксоном. Адвокати Ерліхмана, а також адвокати колишнього шефа персоналу Білого Дому Г.Р. Галдемана, колишнього генерального прокуратора Джона Мічелла, та колишнього дорадника Білого Дому Роберта Мардіяна вимагали, щоб початок розправи був відложений аж до січня наступного року.

Президент Форд підписав мешканево-громадський закон

Вашингтон. — У четвер, 22-го серпня, президент Форд підписав закон, який для розбудови мешканевих будинків і для розвитку місцевих громад призначує 11.9 більйона долярів. Ця сума призначена на наступних три роки. Закон має на меті допомогти будівельній індустрії, яка протягом останніх кількох рр. понесла великі втрати, бо богато менше американців були спроможні закупити власні хати. Ряд постанов ц. закону має на меті облегшити одержування гіпотечних позичок, що повинно привести до будови більшого числа приватних хат. Із загальної суми 11.9 більйонів долярів 8.4 більйона призначено для місцевих громад на розбудову житлових будинків для низько-заробіткових прошарків суспільства. Згідно з цим законом, місцеві громади від тепер матимуть більше голосу у вирішуванні, які житлові будинки ставити, та в яких місцевостях. Президент Форд, підписуючи цей закон, заявив, що не може сподіватися, що закон зразу розв'яже всі проблеми будівельної індустрії та місцевих громад, але на дальшу мету повинен запевнити кращі мешканеві умовини для всіх американців.

Туреччина готова виповнити прогалину в НАТО з уваги на вихід Греції

Анкара. — Турецький препрем'єр Булент Есевіт виступив з заявою, якою поінформував, що турецький уряд є приготований зайняти місце Греції в оборонній системі Північно-Атлянтійського Оборонного Союзу (НАТО). Згідно з твердженням турецького прем'єра, Туреччина має всі дані на те, щоб ліквідувати прогалину в НАТО у зв'язку з рішенням Греції відтягнути свої збройні сили з оборонної системи НАТО. Він також підкреслив, що події на Кипрі вплинули на покращання турецько-американських відносин, очевидно, маючи на увазі відносно невтральне становище ЗСА до турецької інвазії на Кипр. Як відомо, турецькі сухопутні збройні сили є вже фактично складовою частиною оборонної системи НАТО. До НАТО не входять турецькі морські збройні сили і правдоподібно їх мав на увазі Булент Есевіт, говорячи про скріплення з допомогою Туреччини фланку НАТО у східній частині Середземного моря. Невідомо, однак, яка буде доля американських воєнних баз у Греції у зв'язку з таким розвитком подій. На питання про те, чи Туреччина погодиться на перенесення цих баз на свою територію, турецький прем'єр не дав ніякої відповіді.

Кипрські лідери погодилися на переговори

Нікозія. — Наступного тижня почнуться переговори між лідерами грецької та турецької спільнот на Кипрі для визначення майбутнього Кипрської республіки. З такими заявами виступили президент Кипру Глафкос Клерідес, який репрезентує грецьку більшість на Кипрі, та віцепрезидент Рауф Денкташ, який репрезентує турецьку меншість. Переговори між кипрськими греками і турками почнуться після відвідин на Кипрі генерального секретаря ОН Курта Вальдгайма. Для узгіднення політики кипрських греків з грецьким урядом, президент Клерідес виїхав 23. серпня до Атен, де матиме наради з грецьким прем'єр - міністром Константином Караманлісом.

На Кипрі цілком припинились збройні дії. Турецькі війська зайняли майже 40 відсотків території острова і, як інформують, з деякими невеликими змінами, теперішня демаркаційна лінія остається тривалою лінією поділу між грецькою і турецькою частинами Кипру. Враховуючи такий фактичний стан, президент Клерідес заявив, що він прихиляється до проєкту поділу Кипру на дві автономні частини грецьку і турецьку з власними правліннями, які співпрацюватимуть в одній федеративній Кипрській республіці. Таку позицію, м. ін. обстоює Туреччина, а непогодження Греції на поділ Кипру було причиною перериву переговорів у Женеві між Грецією, Туреччиною та Великобританією.

До справи Кипру продовжує втручатися Москва. За останніми повідомленнями, совєтський уряд виступив з пропозицією м і ж народної конференції для справ Кипру під протекторатом Об'єднаних Націй з участю всіх членів Ради Безпеки ОН, Греції та Туреччини і Кипру. Така конференція уможливила б Москві дістати право бепосереднього голосу у справах Кипру. Досі питанням займаються ґаранти кипрської незалежности Греція, Туреччина і Великобританія.

В Ізраїлі посилено боротьбу з терористами

Єрусалим. — За останніх шість місяців ізраїльські поліційні чинники арештували кілька сотень арабів з території на захід від річки Йордан, обвинувачуючи їх у терористичній діяльності на терені Ізраїля. Як інформують ізраїльські органи безпеки, на терені Ізраїля араби зорганізували відносно сильний рух спротиву, який діє під назвою Палестинський Національний Фронт. Ядро цієї нелеґальної терористичної організації творить Йорданська комуністична партія, яка також діє нелеґально від часу, коли король Йорданії Гуссейн поставив її поза законом. Досі арештовано 896 арабів і всі вони находяться в ув'язненні.

СПРАВА ЗАХИСТУ ВАЛЕНТИНА МОРОЗА ОДЕРЖУЄ ПІДТРИМКУ В СЕНАТІ

Вашингтон. — Після перебрання голодівки солідарности з Валентином Морозом п'ятьма новими студентами, чотири первісні учасники голодівки приєднались до кампанії Комітету Оборони Валентина Мороза в Конґресі.

Протягом перших тижнів голодівки у Вашингтоні Комітет зосереджував свої зусилля на членів Палати Репрезентантів, де одержав конкретну підтримку від багатьох конґресменів. Починаючи з понеділка, 19-го серпня, Комітет скерував свої зусилля на Сенат. Розділившись на три групи, члени Комітету почали зустрічі із сенаторами, особливо з тими, що є із стейтів учасників голодівки, як і з тими, що є членами впливових комісій Сенату — закордонних справ, тощо.

Єлисавета Ясевич і Андрій Міхняк, два клівлендські члени першої голодівки, відвідали двох сенаторів із стейту Огайо — Роберта Тафта, молодшого, і Гаварда Меценбаума.

Як пізніше повідомив Андрій Міхняк, сенатор Тафт зустрів їх з низкою своїх дорадників і виявив добру поінформованість справою Мороза й інших ув'язнених українців. Сенатор Тафт запевнив, що звернеться до президента Форда, щоб він зустрівся з членами голодівки для можливої заяви в справі Мороза з боку Білого Дому. Сенатор Тафт сказав також, що він подасть заяву до преси і започаткує спільний лист у справі Мороза серед своїх колеґ-сенаторів.

На клопотання Комітету також прихильно відгукнувся сенатор Меценбаум, який порушив можливість схвалення в Конґресі спільної резолюції в справі Мороза.

Сенатор Джекоб Джевітс з Ню-Йорку заявив, що він кілька разів запитував Державний Департамент у справі Мороза, і обіцяв, що підтримає будь-які заходи в Сенаті на його захист. Він при цьому висловив свою стурбованість також долею ув'язненого українського математика Леоніда Плюща.

Свою підтримку на форумі Сенату також обіцяв сенатор Абрагам Рібікофф з Коннетикет.

Сенатор Чарлз Персі з Ілліноїс сказав, що він особисто звернувся в справі Мороза до представника совєтського уряду. Він подав, що очікує відповіді від цього представника, який щойно повернувся з Москви.

Відвідуючи американських сенаторів у вівторок, 20-го серпня, представники Комітету Оборони Валентина Мороза цілком припадково зустрілись в коридорі будинку Сенату з колишнім губернатором Ню Йорку Нелсоном Рокефеллером, якого кілька годин раніше президент Форд найменував на пост віцепрезидента. Вітаючись з Нелсоном Рокефеллером, один член вручив йому англомовне видання книжки творів Мороза „Бумеранг".

В Палаті Репрезентантів — конґресмен Паррен Мічел з Балтимору, з яким члени Комітету зустрічались попереднього тижня, заявив у вівторок, що цими днями він матиме особисту зустріч з президентом Фордом, на якій він порушить, серед іншого, справу Мороза. Він сказав, що матиме також заяву в цій справі для преси.

В п'ятницю, 16-го серпня, конґресмен Маріо Біяджі з Ню Йорку опублікував заяву, в якій сказав, що написав листи в справі Мороза до совєтського прем'єра Косиґіна і державного секретаря Кіссінджера. При цьому він закликав своїх колеґ у Конґресі „приєднатись до студентів біля совєтського посольства в протесті проти нелюдяности в Совєтському Союзі."

Представник Комітету Оборони Валентина Мороза знову закликав усіх українців надсилати далі телеграми з висловом стурбованости долею Валентина Мороа до своїх конґресменів, сенаторів і до президента Форда.

КОНҐРЕСМЕНИ РІНАЛДО І МИТЧЕЛ ВИСТУПИЛИ В ОБОРОНІ В. МОРОЗА

Вашингтон. — Повторні відвідини й зустрічі членів Комітету Оборони Валентина Мороза з членами американського Конґресу цього тижня мали дальші конкретні наслідки. Серед конґресменів, які приєднались до кола захисників Мороза останніми днями, були Матю Ріналдо з Ню Джерзі та Перрен Мичел з Мариленду.

Конґресмен Ріналдо напи-

(Закінчення на стор. 3-ій)

МОЛОДА, МОЛОДА „СОЮЗІВКА"

Репортаж Леоніда Полтави

(2)

— Недавно ми мали на „Союзівці" дорогу гостю — рідну сестру великої поетки Лесі Українки, пані Ізидору Борисівну Косач, — інформує директор Оселі, показуючи світлину гості біля пам'ятника Т .Шевченкові на „Союзівці".

— О, ми всі були такі раді її відвідинам! — говорить від імени союзівської молоді Аня Дидик. — Ми ж поставили тут „Сім струн" — Лесі Українки, у формі малих сцен, із читанням поеми, прозірками, світляними ефектами, з балетом . . .

— І все це треба записати на конто Ані, — додає п. Володимир Квас. — За її ідею наша молодь показувала тут гостям — а це також у великій більшості українська молодь — інсценізовану поему Тараса Шевченка „Тополя".

— О, так, це також були слово, музика й пісня. Якщо хтось із молодих не читав Шевченка, то на нашій виставі пізнав велич Поета. І „Рушничок" цьому допомагає, — розповідає панна Аня, — той, із Монтреалю, наспівавши на платівку Шевченкові „Думи".

Заки піти на розмови з молодими працівниками, довідуюсь, що Аня Дидик закінчила в 1973 році відділ театрального мистецтва при Ратґерсі, виступає тепер у „Комюніті театрі" у Фініксі, Арізона, куди переселилася з батьками із Джерзі Ситі. Радо прилітає сюди, на „Союзівку", яка стала для неї дійсно частинкою мистецької, культурної, вільної України. Раптом співрозмовця згадує:

— О, досить про мене! . . Нам для ревії й виступів у великій залі будував сцену старший пан, тесляр Зенон Бродський, і ми йому вдячні. Технічною частиною вистав займаються Юрко Дяків, Павло Палієнко, Богдан Ганушевський —— це все наші студенти. Для ревії „Нема то як на Союзівці" першу ідею насправді піддав директор В. Квас, а ми й так зробили потім усе по-своєму, ще й його вивели на сцені! — життєрадісно усміхається панна Аня. — Дуже гарні декорації зладив для нас мистець Богдан Титла, а мистецьким дорадником був Роман Швед.

Три роки тому Аня Дидик вела кожну мистецьку програму на „Союзівці" англійською мовою, допомагаючи мистцеві Володимирові Гентишеві, який заповідав точ-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Союзівські „Соловейки". Сидять (зліва): Оксана Тромса і Марійка Галайдіда. Стоять (зліва): Міра Одежинська, Оксана Борбич (провідник ансамблю), Оленка Ганушевська і Ольга Длябога.

„СССР — найкращий союзник Румунії", — заявив Чауческу

Букарешт. — Виступаючи з промовою на святкуваннях з нагоди відзначування 30-річчя звільнення Румунії від гітлерівської Німеччини, румунський комуністичний лідер Ніколе Чауческу особливо підкреслив важливість для Румунії союзу з СССР, називаючи СССР „найкращим румунським союзником". Взагалі, як інформують закордонні кореспонденти, Чауческу у своїй промові 22 серпня на форумі Великої національної асамблеї, румунського парляменту, не жалів похвал на адресу Совєтського Союзу. В Румунії не перестають кружляти поголоски про дуже сильний натиск з боку СССР, щоб румунський уряд „достосувався до загальної лінії" всіх соціялістичних держав — совєтських сателітів, а зокрема, щоб погодився на утворення коридору, яким могли б переїздити війська СССР і держав Варшавського пакту до Болгарії. Від 1957 року Румунія відмовляється піти на такий поступок Москві, що було причиною постійного напруження між СССР і Румунією, яка весь час продовжувала зберігати незалежність у своїй зовнішній політиці. Це, між іншим, виявляється і в тому, що вона втримує дипломатичні зв'язки з Ізраїлем, а також зберігає добросусідські зв'язки з Китаєм.

Якою далі буде політика Румунії — покищо невідомо, як невідомо, чи румунський комуністичним режим вдержиться перед тиском Москви. У своїй промові Чауческу все таки не призабув підкреслити, що хоч посилення зв'язків між комуністичними країнами є життєво важливим для них всіх, то ці взаємини завжди мусять спиратися на пошануванні суверенности і на невтручанні у внутрішні справи інших, а зокрема мусить бути пов'язане з відмовою стосувати збройні сили. Можна здогадуватись, що наголошення таких власне моментів у промові Чауческу мало на меті звернути увагу на дальше непогодження з Брежнєвською доктриною, яка управнює інші „соціялістичні" країни втручатися навіть збройно у внутрішні справи інших соціялістичних країн, коли існує переконання, що комуністичному режимові стосовної країни загрожує небезпека з боку „чужоклясових елементів", чи зовнішньої „капіталістичної" інтервенції.

СВОБОДА SVOBODA

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n. Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Амнестія для дезертирів

День після заяви президента Джералда Форда, що він сприяє наданню обмеженої автономії для дезертирів із американських збройних сил та для тих юнаків, які втекли за кордон, замість зголоситися до військової служби, Ветерани Закордонних Воєн на своїй конвенції в Чикаго проголосували, що противляться наданню будь-якої амнестії, тобто не тільки амнестії загальної та необмеженої жадними умовами, але також „селективної" амнестії, згідно з якою справа кожного дезертира була б розглянена окремо і щойно тоді запало б рішення, чи дана особа заслуговує на амнестію.

Не можна не погодитися із становищем ветеранів відносно загальної амнестії. Надання такої амнестії дуже підкопало б дисципліну та моральний дух американських збройних сил, бо був би встановлений деморалізуючий приклад для майбутніх вояків: знаючи, що амнестія майже запевнена, перший - ліпший юнак, якому „не подобається" військова служба, замість виконувати свій громадянський обов'язок, може втекти до Канади, чи іншої країни, безпечно перебути там війну, а опісля безкарно вернутися до ЗСА.

Противники амнестії також правильно вказують, що надання амнестії дезертирам було б поличником для тих юнаків, які не відмовилися від військової служби, особливо тих, що були поранені у В'єтнамі та вернулися додому інвалідами, а також амнестія була б зневагою пам'яті поляглих американських вояків. Вони також правильно твердять, що рідня поляглого юнака мала б повне право жалкувати, що поляглий також не втік до Канади, якщо дезертирство більше не вважається каригідним злочином.

Отже, становище ветеранів відносно проголошення загальної амнестії для дезертирів є цілком правильне, але ветеранські організації не повинні відкидати пропозиції президента Форда щодо можливости надання обмеженої амнестії. Поперше, справа кожного дезертира та втікача була б розглянена окремо і амнестію одержали б тільки ті, які справді на неї заслуговують. Подруге, президент Форд підкреслив, що ті дезертири та втікачі, які одержали б таку „селективну" амнестію, мусіли б заслужити собі на неї виконуванням публічних праць впродовж назначеного періоду часу, а за цю працю одержували б дуже незначну грошову винагороду. Значить, за свою провину ці дезертири були б покарані. Подавляюча більшість із дезертирів і втікачів не одержала б жадної амнестії.

Пропозиція президента Форда відносно обмеженої амнестії заслуговує на серйозну застанову. Наділення „селективної амнестії", як сказав президент Форд, може бути першим кроком до „загоєння ран нації" та може дати можливість деяким із цих дезертирів повернутися до ЗСА і працею спокутувати свою провину та заслужити на привернення повного громадянства.

Ненадійна „дружба"

Відзначування Румунією 30-річчя з часу звільнення її від німецько - гітлерівської „опіки", продемонструвало незвичайно яскраво глибоку тріщину в середині т. зв. соціялістичного табору під проводом СССР. Цю тріщину виявили самі проводи компартій СССР та його сателітів підбором делегацій на румунські святкування. Це зокрема стало очевидним через те, що недавно відбулось подібне 30-річчя утворення Польської Народної Республіки, яке удостоїли своєю особистою присутністю найвищі комуністичні вельможі на чолі з самим генеральним секретарем ЦК КПСС Л. Брежнєвим. На румунські святкування поїхали комуністичні достойники нижчого рангу. Москва заманіфестувала своє невдоволення намаганням Румунії вести незалежну від неї зовнішню політику тим, що вислала делегацію під проводом А. Косигіна, який у совєтсько-партійній ієрархії займає третє місце.

Випадок з Румунією — характеристичний для відносин у совєтсько - російській імперії. Лишаючись виразно комуністичною країною і зберігаючи засаду примату компартії у всіх справах внутрішньої і зовнішньої політики, зберігаючи навіть марксо-ленінську ортодоксальність, керівництво румунської компартії поставило на першому пляні національні інтереси своєї країни. Від половини 50-х років Румунія обороняє свою суверенність, не зважаючи на дуже реальну загрозу для себе з боку СССР і на відомі приклади з Східньою Німеччиною, Угорщиною, Польщею і врешті Чехо-Словаччиною.

Румунія не вийшла зі складу Варшавського пакту, але, маючи перед собою прикрий досвід інших комуністичних країн, не хоче дозволити Совєтському Союзові на це, щоб він стаціонував на румунській території свої війська, ні не хоче погодитися, щоб совєтські війська і війська держав Варшавського пакту мали право переїзду через Румунію. Румунський провід здає собі докладно справу з цього, що присутність навіть найменших совєтських військових частин в Румунії може дати причину для застосування Брежнєвської доктрини про нібито охорону соціялістичного ладу від замаху чужоклясових елементів, що означало б кінець румунської суверенности.

Совєтська і сателітна преса переповнена матеріялами, в яких говориться про „щиру", „непохитну", „безкорисну" дружбу соціялістичних країн. Зокрема багато написано було на цю тему при нагоді 30-річчя Польської Народної Республіки. Приклад з Соціялістичною Республікою Румунії, одначе, говорить про те, що ця „дружба" не є ані щира, ні стійка, ні безкорисна.

У Південній Кореї скасовано два декрети про поборювання противників режиму

Сеул. — Президент Парк подав до відома, що з його доручення уряд Південної Кореї касує з днем 23 серпня оперативність двох президентських декретів, які були спрямовані на поборювання протирежимної опозиції. Цей поступок президента Парка зумовлений недавнім атентатом на його життя. У висліді атентату загинула, як відомо, дружина південнокорейського президента. Згідно з інформаціями з канцелярії президента Парка, не буде амнестії для тих осіб, що їх досі арештовано на основі скасованих двох декретів. Коли йдеться про сам атентант, то згідно з повідомленнями південнокорейських чинників, він був інспірований Північною Кореєю, уряд якої надіявся досягнути об'єднання Кореї, усуваючи президента Парка.

В. Давиденко

ТРАГЕДІЯ КРИМСЬКИХ ТАТАР

Самвидавний „Політичний Щоденник" („Политический Дневник"), що його на 840 сторінках випустило в світ в Амстердамі, в Голляндії, видавництво „Фонд імени Герцена", містить лише 11 чисел цього місячника із виданих до 1972 року 70 чисел. Решта на Захід не дісталась.

Загальний тон і зміст матеріялів „Щоденника" виразно свідчить про те, що його видають (чи видавали) ортодоксальні комуністи-ленінці, які поставили своєю основною ціллю поборювати будь - які вияви відроджуваного сталінізму в формі неосталінізму. Його автори, очевидно, користуються (чи користувались) широкою протекцією високопоставлених партійців, що стоять в опозиції до Брежнєва та його кліки, бо, як видно, мають доступ до засекречених партійних архівів і тримають контакти з ще живими членами „ленінської ґвардії". В цьому місячнику знаходимо статті, які порушують економічні і політичні проблеми в СССР, стенографічні записи закритих засідань ЦК КПСС, висліди анкетних опитувань, про які не знають навіть секретарі райкомів та обкомів партії, уривки з неопублікованих книжок, критичні огляди в справах внутрішньої і зовнішньої політики СССР.

У числі 67-му „Політичного Щоденника" знаходимо, зокрема, надзвичайно цікаву статтю якогось С. П. Писарева (псевдонім) п. з. „З історії кримських татар", яка кидає нове, цілком відмінне від загальноприйнятого в СССР світло на справу виселення їх Сталіним у 1944 році і заборону вертатися до Криму. Про ген. Григоренка, головного оборонця татар, який був засуджений на довготермінове ув'язнення в тюремній психіятричній лікарні і недавно випущений на „волю", С. Писарев з якихось причин не згадує.

Кримські татари, пише С. Писарев, відрізняються своєю мовою і культурою від татар, що проживають над Волгою (Татарська АССР). Кримські татари — це особлива етнічна група, що створилася внаслідок взаємної асиміляції татаро - монголів, які прийшли в Крим у середньовіччі, і корінного населення, також продукту складних процесів асиміляції різних племен. З кінця XV стол. кримські хани потрапили під васальну залежність від Туреччини, а в середині XVIII стол. в результаті російсько - турецьких воєн Крим був приєднаний до російської імперії. Корінне населення Криму зазнавало жорстокого гноблення і внаслідок цього чисельність татар зменшилася від початку XIX стол. до 1917 р. в п'ять разів — до 600.000. Багато татар виемігрувало до Туреччини.

У 1917 р. татари становили лише 1/4 частину людности Криму. 50% населення Криму становили росіяни, далі йшли українці і жиди, німці, греки, естонці, болгари, вірмени і ін. На території Криму після його короткочасної державної незалежности створено совєтську „Кримську автономну республіку" з двома державними мовами — татарською і російською. В 1934 р. кримську АССР, першу з-поміж інших автономних республік відзначено орденом Леніна.

Під час Другої світової війни, пише С. Писарев, в совєтській армії було коло 20.000 кримських татар, що з них багато нагороджено орденами й медалями, а вісьмох татарам надано звання „героя Совєтського Союзу".

Під час окупації Криму німцями на його території, в гірських районах постало „багато антинімецьких партизанських загонів". Однак, „у 1941-42 рр. командувач совєтських партизанських загонів в Криму Мокроусов наказав не допускати татар до загонів, що складалися з росіян, українців, жидів та ін. Багатьох татар Мокроусов наказав розстріляти. Серед убитих були голова Верховного Совєту Кримської АССР і деякі районові керівники". С. Писарев підрахував, що „відсоток партизанів серед татарського населення був навіть вищий, як відсоток партизанів інших національностей". Однак, жадними цифровими даними він цього не потверджує.

18 травня 1944 р. після того, як німців вигнано з Криму, ввесь кримсько - татарський нарід, тоді коло 300.000 людей, з наказу Сталіна протягом 48 годин заладовано у вантажні авта та поїзди і перевезено до Узбекістану та інших середньоазійських республік. В дорозі великий відсоток їх згинув від голоду і хвороб. Тоді ж виселено з Північного Кавказу в середньоазійські пустелі чеченців, інгушів, калмиків.

До 1966 р. кримські татари щодва тижні мусіли реєструватися в комендантурах НКВД. Щойно в 1967 р., далеко після XX з'їзду КПСС, Верховний Совєт СССР признав, що „ввесь кримо - татарський нарід був оклеветаний" і татарам привернено громадянські права. Однак, не зважаючи на петицію, підписану 130.000 людей, вертатися до Криму їм не дозволено.

Чому, — запитує С. Писарев, — татарам і донині заборонено вертатися на їхню батьківщину, а інші виселені народи повернено? І дає на це відповідь: „Цьому спротивляється керівництво Узбекістану, якому працьовиті татари потрібні в промисловості, в копальнях і в сільському господарстві". З другого боку, пише він, „очевидно керівництво Української ССР не наполягає на повороті татар до Криму", що як кримська область, яка раніше входила до складу РСФСР, була передана Хрущовим до складу УССР.

Чому татар виселено з Криму? — питає С. Писарев. І відповідає: „Посилання на те, що татари „зрадили", зовсім необґрунтоване. Чисельність зформованих гітлерівцями з татар „охоронних відділів" не перевищувала тисячі осіб. Балачки про те, що татари подарували Гітлерові коня із срібними підковами, що вони стріляли в спину совєтським військам, коли ті війська відступали — все це наклепи". В дійсності гітлерівці убили в Криму тисячі татар і спалили понад сто татарських сіл. Вони, як відомо, плянували виселити з Криму всіх татар, призначаючи його для „расово чистих німців".

Виселення кримських татар, — продовжує С. Писарев, — пояснювалось у деяких засекречених документах інтересами безпеки південних, прикордонних районів СССР. При цьому посилались на те, що кримські татари і турки одновірці і що в Туреччині кримських татар більше у кілька разів, як у Криму. Однак, в Туреччині кримські татари розселилися майже по всіх областях, у значній мірі засимілювались, „потуреччились", і турецька статистика не виділяє їх як окрему етнічну групу. Будь - які зв'язки між татарами, які залишилися в Криму, і тими, які виеміґрували 100-200 років тому до Туреччини, були перервані ще до 1917 року.

Проте, відносини з Туреччиною вплинули, на думку С. Писарева, на долю кримських татар. Як відомо, відносини поміж СССР і Туреччиною під час Другої світової війни були дуже напружені. Гітлер наполягав, щоб Туреччина виступила проти СССР, і певні турецькі кола готові були допомогти Гітлерові. Навіть у розпалі німецького наступу на Північному Кавказі велика кількість совєтських військ стояла на турецькому кордоні.

Після поразки німців під Сталінґрадом ні про яку війну проти СССР в Туреччині вже ніхто не думав. Але про таку війну думав Сталін. Він плянував при сприятливому збігові обставин ні і після її розгрому приєднати до СССР не тільки райони турецької Вірменії, але й значну частину турецької території. Сталін мріяв здійснити мрію царського самодержавства про загарбання турецьких проток Босфору і Дарданелл. Не виключалось що Туреччина відступить ці райони і без війни. Плянувалось також приєднати до СССР деякі райони Ірану, зокрема іранський Азербайджан.

Щоб здійснити цю „стратегію" і переведено, на думку С. Писарева, „превентивне знищення „п'ятої колони" в Криму і на Північному Кавказі, виселивши кілька народів мусульманського походження. Проте, Сталінові свою „стратегію зреалізувати не вдалося головно внаслідок втручання ЗСА і Англії, які підтримали Туреччину та Іран і натиснули на Москву. Туреччина вступила до НАТО і надала на

(Закінчення на стор. 3-ій)

І. Вовчук

КІЛЬКІСНО-ЯКІСНА „ДІЯЛЕКТИКА" ТОНЕ В СПЕКУЛЯЦІЇ

(2)

Причина спекуляції відома: на ринкові не вистачає виробів, щоб задовольнити запотребування населення, зокрема товарів відповідної якости. Легка промисловість СССР, не зважаючи на не одну ухвалу партії й уряду про збільшення виробництва товарів і поліпшення якости виробів, неспроможна постачити на ринок потрібної для населення кількости виробів. А це створює ґрунт для спекуляції. Борючись з нею, партія цьогорічне змагання розгорнула за вимогою: „дати продукції більше, ліпшої якости, з меншими видатками". Але та вимога не рятує справи.

В той самий час, як в одному московському районі судили інженерів — спекулянтів за продаж блюзок і жіночих чобіт, комсомольська дружина, організована для боротьби за поліпшення якости продукції, зібрала по крамницях і підприємствах товари, яких не хочуть купувати. Переважно це були вироби московських трикотажних підприємств. Якість зібраного була така, що їх „могли купити хіба за вироком суду". Під купою зібраної одежі написано: „цих жакетів виготовлено тисячі, а продано десяток". Під купою светрів інший напис: „годиться тільки на однаковий розмір голови й шиї". („Літ. Газета", 17 липня). Тому й мають успіх спекулянти, продаючи під самим ГУМом вироби відповідної якости, які вони дістали поза нарядами і плянами з підприємств поза урядовими, неплановими дорогами.

До крамниць в литовській ССР в місті Клайпеда, привезли велику кількість жіночого взуття, що його нетерпеливо чекали товарознавці і робітники крамниці. Відкрили ящики і, замість елеґантного взуття, побачили суцільний брак. Про продаж одержаного взуття не могло бути мови. Товар повернули, але фабрика, замість того, щоб продати його за безцінь, відправила забраковане взуття до іншої крамниці, „де менше вибагливі робітники." Там взуття прийняли, а далі „все пішло, як за розкладом, — говориться в „Правді", — населення взуття не купує і ним поповнюються запаси залежаного товару" („Правда", 8 березня). Діло доходить до того, що окремі підприємства шукають „вигідних" споживачів - крамниць для збуту неякісних товарів, їх називають „неходові" товари.

В склепах районних споживчих спілок на Полтавщині накопичилося дуже багато неякісних товарів. В кінці травня районні керівники споживчої кооперації вирішили позбутися залежаного товару і вантажними автами крам привезли на Полтавський базар — може хтось купить. „Господи, яке ж то було скопище браку!" Плащі якоїсь чудернацької моди, кособокі піджаки і парусинові черевики. Навіть продавці глумилися з свого краму. Той непотріб виробляли московські, київські й інші фабрики не колись давно, а минулого року і 1972, як показували фабричні клейма.

Боротьба за якість товарів вважається одним з головних завдань нинішньої п'ятирічки. Про якість багато говориться в пресі, звітується у зведеннях про соціялістичне змагання. Дуже часто можна бачити в пресі хвальбу про осяги: „здобуто відзнаку якости", „на рівень світових стандартів". А дійсність далека від того. Урядовий офіціоз стверджує, що „як і раніше мало виробляється товарів, що мають відзнаку якости" (Ізвестія, 30 липня). Хоча урядова постанова вимагає, щоб більшість продукції мала відзнаку якости, в легкій промисловості, як стверджено в „Ізвестіях", „така продукція в загальному об'ємі виробництва окремих товарів виносить лише 1 - 5 відсотків". А в шкіряно-взуттєвій промисловості відзнаку якости мають тільки 0,6 відсотки виробів. Не ліпше і в промисловості, що виготовляє одежу.

Минулого року перевіряли якість продукції тисячі сімсот підприємств тяжкої промисловости. На 1026-ти підприємствах вироблялась продукція, яка не відповідала стандартним вимогам. А всі керівники тих підприємств, — ці номенклятурні сили, партійне дворянство, на яке спирає своє владування партійна плутократія і її ханат ЦК КПСС. Керівники підприємств і найближчі їхні допоміжні сили не могли не знати, що виробляють не те, що потрібно, не те, чого від них вимагається. Проте, ні керівники підприємств, ні керівники промислових об'єднань, в які входять підприємства, що виробляють нестандартну бракову продукцію, не припинили недбалого виробництва. Більше того, потураючи виробництву бракованих виробів, яких населення не хоче купувати, такою своєю роботою вони (партійна технократія) створювали умови для розвитку спекуляції, яка нині має широкі оперативні простори в імперському царстві большевизму. Замість рішучої боротьби з спекуляцією партійна технократія (керівники підприємств) шукає шляхів позаурядових і позазаконних щоб в союзі з спекулянтами якось виборсуватись у виконанні державних плянів брежньовської п'ятирічки. Цей стан, на мою думку, є преважним соціологічним явищем, що вказує на занепад віри в правоту системи, яку ніби будується, занепад духу большевицького. В самій системі витворюється розрив між партійною плутократією на чолі з ханатом ЦК КПСС і діловою госпо-

(Продовження на стр. 4-ій.)

З НАШИХ БУДНІВ

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ

„Свобода" повідомила, що Український Народний Союз прилугився до спонтанних вітань нового президента ЗСА, Джералда Форда, та приобіцяв йому повну підтримку в його зусиллях розв'язати багато скомплікованих проблем і теперішніх трудноців. „Пане Президенте, наші молитви є з Вами!" — запевняє нового Шефа ЗСА — шеф УНСоюзу, п. Иосиф Лисогір. Ой, багато треба молитов і молитовників, щоб подолати всі ці „скомпліковані проблеми", що звалились на голову нового Голови держави з плечей „старого", якого заставлено „добровільно" подякувати за службу.

Звигайно, у вітальному письмі п. И. Лисогора немає найменшого натяку на те, що 38-ий президент ЗСА, — будуги тоді ще тільки віцепрезидентом, — не проявив спонтанного бажання взяти угасть в ювілейному, конвенційному бенкеті Українського Народного Союзу у Філядельфії... В цьому випадку ги не найбільш покривдженим вийшов автор цих рядків, що втратив єдину, може, в його житті оказію „публігитись" разом з майбутнім президентом Америки на тій самій українській імпрезі! Нижгепідписаний, ясна річ, не зараховує себе до таких блискугих політигних аналістів, як д-р Бжезінський, ги д-р Сосновський, проте для нього ясне, як на лопаті, що колишній віцепрезидент вже тоді, в травні цього року, передбагав ги сподівався, що в серпні він засяде в Білому Домі, і з тієї мабуть пригини не хотів себе в'язати з такою „проблемною" етнігною групою, як українці...

Думаю, що жаден з політигних аналістів не відважиться поставити прогнозу, що „українська" політика 38-го президента ЗСА буде радикально відрізнятися від такої ж політики 37-го президента, Ригарда Ніксона, котрий, до регі сказавши, „забув" навіть вислати письменний привіт 28-ій Конвенції УНСоюзу... Ну, та це можна йому вибагити, простити, з уваги на „скомплікований", вотерґейтську аферу, — пек їй та осина!

Я, грішним ділом, так собі міркую, ги не варто нам попробувати щастя тепер, коли вже той вотерґейтський струп ізсунувся з голови колишнього президента?.. Ги варто, наприклад, запросити приватного громадянина, п. Ригарда Ніксона з дружиною, на Союзівку, хог би на „великий вікенд" з нагоди Дня Праці ги на День Українського Народного Союзу, полугений з вибором міс Союзівки?.. Якось так складалося в нашій історії, давній і сугасній, що ми завжди тримали руку з тими, які програвали. то гому б нам далі не продовжувати освягених віками традицій?..

І К Е Р.

Ф. Лукіяновиг

МІСТОК У ЧАППАКВІДДІК

3

Тут розташовані готелі, управа, суд та поліція, що простягають свою юрисдикцію на суміжний острівець Чаппаквіддік. Майже трикутної форми острівець, приблизно 4 милі довжини та 3 милі ширини, своїм гострим кутом на заході прилягає до Едґартавну. Їх ділить затока завширшки 120 ярдів. Сполучення між ними відбувається поромом, що від 12-ої години ночі до ранку не діє.

Слабозаселений піскуватий та вкритий густими кущами острівець має досить густу сітку шляхів. Від океану відділяє його коса землі, як це часто буває на східньому побережжі. Поміж цією косою та острівцем є вузький ставок Павча, сполучений бічно з океаном, ото ж зазнає припливу та відпливу. Косу та острівець сполучає дерев'яний місток Дайк, випуклий на зразок лука, 14 стіп завширшки і 25 стіп завдовжки, без загорожі з боків. Про нього буде мова далі.

Два Кеннеді

Брати Кеннеді здавна змагались у реґатах. Наприклад, у 1930 році Джозеф та Джан так гучно відзначали свою участь в ній, що їх посадили за ґрати за порушення спокою; очевидно, скоро і випустили.

До перегонів у 1969 р. вписалися два Кеннеді: Джозеф III-ій, син Роберта, та Едвард. До вибагливого готелю Даґґет прийшли п'ять недбало одягнених молодців і зажадали кімнату. На них глянули і сказали, що це непорозуміння, бо дані кімнати замовив Джозеф Кеннеді. Тоді один із молодих людей, знявши жіночий капелюх з голови, заявив, що він ним і є. Чемно, але невблаганно власник відмовився впустити їх. Вони відійшли і найняли приміщення в готелі Шератон.

Того ж самого дня приїхав до Едґартавну сенатор Кеннеді, поромом дістався на острівець, де на нього та на його товаришів чекало його власне авто, чорний Олдсмобіл. Після обіду Тед змагався та зайняв 9-те, а його небіж Джозеф — 19-те місце із 31 змагунів. Після змагань Тед прийшов до Яхт Клюбу, поґратулював переможцям, випив кілька кухлів пива, переплив поромом до острова, а далі, всівши до авта, подався до замовленої заздалегідь Віллі Лоренса. Це було в п'ятницю, 18-го липня.

Зовсім інші пригоди мав Джозеф III-ій з приятелями. Після перегонів просмикнулись з товаришами до Яхт Клюбу, де випили, хоч малолітні, потім зайшли до іншого ресторану, далі шукали безуспішно „парті", що мало б немов десь відбутися, врешті підібравши кількох дівчат-кельнерок, помандрували до іншого ресторану, де розважалися, вкидаючи себе взаємно в басейн. Над ранком моряки знайшли ледве притомного Джозефа, що безцільно блукав вулицями і доставили його до готелю Шератон.

III. ВРАНЦІ ОПІСЛЯ

Три помітні події

1. На Чаппаквіддік мешкали сім постійних родин, а решта — це були заможні люди, що мали власні приміщення де інде і приїжджали на літо, чи й на кінець тижня. Щоби відганяти непроханих гостей та для охорони майна, крім поліції вони оплачували ще сторожа Фостера Сілву. Напроти сторожа була вілла адвоката з Ню Йорку Лоренса, що часто її винаймав.

О 10-ій год. вечора Сілви почули спів, сміхи, музику та голоси з забави, що відбувалася у віллі Лоренса. В ній було проблизно 12 осіб. Згодом ці звуки втихли, але коло першої години ночі їхні собаки загавкали; Сільви їх втихомирили. Пів години пізніше собаки знову загавкали і їх затишили, гавкали ж вони тільки, як дорогою переходили пішоходці.

2. Едґартавн мав 5-членну поліцію, але в сезоні піднаймали інших 5 членів. Одним із них, що одноразово був і заступником шефа, був дуже солідний працівник, Христофор Лук. Повертаючись додому із служби перед першою годиною, Лук зустрів чорне авто, що минуло його і в'їхало в бічну доріжку до цвинтаря. Лук зупинив своє авто та висів з наміром вказати заблуканцям дорогу. Тоді чорне авто дало взад і в куряві від'їхало швидко в напрямі мосту.

3. В готелі Шератон Кеннеді вже третій рік замовляв кімнати під час реґати. Власники дуже пильнували, щоб йому догодити, чейже, — небувалий гість. Того року замовлення на кімнати для Едварда та для шістьох осіб його групи прийшли пізно, довелося пересунути ряд людей, але це було зроблене.

О годині 2.25 вранці в суботу співвласник готелю Рас Пічі побачив тінь, що сходила вниз по сходах: „Чим можу служити Вам?" — Ні, дякую, — відповіла постать, в якій Пічі впізнав Едварда, — мене збудили голоси із сусідства". Сенатор був цілком одягнений.

Виявлення та дії поліції

Вранці, в суботу 19-го липня — ось перебіг подій: два рибалки, повертаючись із коси в переїзді через місток Дайк, запримітили у воді щось блискуче. Вони побачили перевернене авто колесами догори, що було занурене під кутом, його перед сягав дна, а задні колеса ледве видніли з води. Рибалки вдались до поблизького дому, там, як і всім іншим сусідам, нічого не було відомо про авто; тоді вони зателефонували до поліції.

Атлетичної будови шеф поліції Домінік (Джім) Арена, всів до авта, помчав із блимаючими світлами до порома і містка. Ранок був холодний, хмарний, з перервними дощами. Арена чотири рази намагався пірнути до затопленого авта, але кожного разу рвучка течія відпливу відкидала його. Тоді він закликав на місце випадку додаткове поліційне авто, пожежну сторожу із нурцем та краж, котрі за 15 хвилин і з'явилися.

(Продовження буде)

Сенат проголосував 82 більйони долярів на державну оборону

Вашингтон. — Не зважаючи на те, що президент Джералд Форд кількакратно закликав Конгрес не впроваджувати зменшень в оборонному бюджеті, Сенат у середу, 21-го серпня проголосував призначити на державну оборону тільки 82 більйони долярів, тобто на 5 більйонів менше, ніж вимагав Білий Дім. Існувала загроза, що оборонний бюджет буде зменшений навіть до 81 більйонів долярів, але ця пропозиція групи ліберальних сенаторів перепала. Справа оборонного бюджету тепер перейде до спільної комісії обох палат Конгресу для полагодження розбіжностей, бо Палата Репрезентантів на оборонні цілі призначила 83 більйони долярів.

СПРАВА ЗАХИСТУ В. МОРОЗА...

(Продовження зі стор. 1-ої)

сав листа до совєтського посла у Вашингтоні Анатолія Добриніна, в якому вказав на вияви стурбованости долею ув'язненого українського історика Валентина Мороза. Він зазначив: „Від імени всіх, що цінять і шанують свободу людини, я надіюсь і закликаю, щоб совєтський уряд ужив заходів для ґарантування Морозові гуманного трактування і оприлюднив інформації про теперішній стан його здоров'я та про умови його ув'язнення". Конґресмен Паррен Мичел, який репрезентує район Балтимору, вже деякий час одверто й рішуче підтримує Комітет Оборони Валентина Мороза. В середу, 21-го серпня, він надіслав до президента Форда листа, в якому сказано:

„Я був приголомшений, довідавшись про долю Валентина Мороза, українського історика, який першого липня почав голодівку, вимагаючи звільнення з камери одиночки у Володимирській в'язниці в Совєтському Союзі. Я вважаю жалюгідним факт, що совєтський уряд, з яким ми намагаємося поліпшити відносини і послабити напруження в світі, засуджує на 14 років ув'язнення й заслання особу, єдиним „злочином" якої було те, що вона виступила на захист людських і національних прав у Совєтському Союзі — прав які ґарантовані Конституцією СССР. „Я закликаю уряд З'єднаних Стейтів, який недавно сам був свідком випадків зловживання сили, висловити совєтському урядові свою стурбованість трактування Валентина Мороза та інших захисників людських прав у Совєтському Союзі. Уряд З'єднаних Стейтів не сприятиме справі миру в світі, якщо він зречеться свого права реаґувати на вияви несправедливости, де б вони не були. Я вповні підтримую і віддаю належне українсько - американським студентам, які проводять голодівку солідарности з Валентином Морозом біля совєтського посольства, і закликаю моїх колеґ також висловити свою підтримку".

Конґресмен Мичел є одним з керівників, так званих, „Чорних фракційних зборів" (Блек Кокус). Він сказав, що під час засідання цієї групи з президентом Фордом він порушить справу Мороза з Президентом.

Представники Комітету Оборони Валентина Мороза у вівторок також відвідали Державний Департамент, де вони довідались, що після одержання листів від американських конґресменів у справі Мороза, Державний Департамент доручив американському посольству в Москві дістати інформації про стан Мороза, використовуючи „неофіційні шляхи". Представник Державного Департаменту сказав, що вони одержали непідтверджені інформації про те, що Мороз уже не голодує. Але він не подав подробиць. Спроби довідатись про стан Мороза офіційним шляхом були відкинуті Москвою тому, що це, мовляв „внутрішня справа".

Представник Комітету Оборони Валентина Мороза заявив, що є дуже добрі вигляди на те, що цими днями в Конґресі буде подано проєкт резолюції в справі В. Мороза.

Тимчасом голодівка біля совєтського посольства продовжується за участю п'ятьох нових студентів, якими є: Орися Каркоць (Сейнт Пол), Оленка Курилас (Вашинґтон), Ляриса Саламаха (Балтимор), Богдан Капітанець і Степан Кмйотик (Клівленд). За дальшими інформаціями звертайтесь на вашинґтонську адресу Комітету, або телефонуйте (202) 628-8510 Ext. 536.

МОЛОДА, МОЛОДА „СОЮЗІВКА"

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ки українською мовою. Останні два роки вона сама провадить програмою, обома мовами, а коли виїздить, то-

Аня Дидик

ді її заступає п. Гентиш. Так співпрацюють два покоління, з любов'ю до свого мистецтва, слова, культури. Коли відомий піяніст Іриней Жук із Монтреалю давав на „Союзівці" концерт, то мистецька молодь доповнила програму „Семи струнами" Л. Українки. Знамените, важливе доповнення!

Молодь розповідає про себе

На прохання автора молоді працівники „Союзівки" розповідали про себе. Всіх не розпитати, це ж понад 50 осіб. Довелось поневолі обмежитись до кількох, у більшості учасників ревії.

Мене звати Ляля Войтович. Я цього року розпочинаю студії в Ст. Маркс університеті, буду вивчати біологію. Живу в Сиракюзах, Н. Й. — На запитання, чи задоволена з перебування на „Союзівці", панна Ляля відповідає: — Дуже! Тут гарна погода, гарна природа і дуже, дуже гарні люди!

Високий, стрункий молодий чоловік — це Богдан Ганушевський, майбутній священик. У розмові бере участь і його сестра.

— Цього літа ми працюємо на „Союзівці" увесь сезон. Під час року я студіюю в Інсбруку, Австрія. Живу там в Семінарії, ходжу на виклади богословія, з наміром стати священиком. Наші батьки живуть у Провіденс, Ровд Айленд, там я вже закінчив Провіденс Коледж. Моя сестра Оленка також ходить до коледжу. — Сестра розповідає, як ще давно вони з братом розпочали співати під гітару українські пісні, і тепер співають (гості на „Союзівці" знають їх з гарних дуетів у виконанні „Маминих дітей"): — Ми стараємося співати традиційні українські пісні, а також перероблювати їх на новіші ритми, сучасні. Ми переробили „Нічку тиху" і „Ой, там, на морі", давні пісні.

— Ми співаємо, бо любимо, а також, щоб заохотити всю молодь, — каже панна Оленка, — щоб усі співали наші пісні. Наше покоління має на собі обов'язок. Навіть ті, що не мають фахового вишколу — нехай співають, щоб українська пісня завжди жила в Америці, за кордонами України.

— Я був рік тому у Австрії, а сестра тут, в Америці. Ми не мали багато нагоди разом співати, але тут, на „Союзівці", маємо нагоду не лише співати для себе, а й для людей. Ми раді й горді з цього.

Розмовляємо потім з Романом Кизиком з Коннектикату. Він працює „бартендером" на „Союзівці". Хто подумає, що то „підозріла" праця — помиляється. Це серйозна, цікава молода людина, і для багатьох — зразок:

— Я студіюю у Фордгемському університеті в Ню Йорку англійську літературу (розмовляє дуже добре по-українському — П.), покищо думаю про педагогічну працю, але ще побачу. Я люблю танцювати, співати і... „варіювати". — Але як? — Я завжди був зацікавлений сценою, — розповідає Роман. — Я раніше виступав у Студії Мистецького Слова пані Лідії Крушельницької, виступав із відомим актором Теодором Федоровичем, виступав у різних п'єсах у школі...

Розмови відбуваються поблизу „гуцульської колиби" — хатини, над блакитним басейном, що виблискує золотом засмаглих тіл і золотими краплями води.

— Я називаюся Рома Лісович, з Міннеаполісу, Міннесота." — Висока, струнка, вродлива дівчина (вони всі вродливі, як напідбір!) розповідає, що вже студіює в Міннесотському Університеті японську мову та провадження великого „бизнесу": — Я хочу працювати в інтернаціональних, м і ж державних зв'язках, коли закінчу студії.

„Мамині діти": Оленка і Богдан Ганушевські

— Яку працю виконуєте на „Союзівці"?

— Я працюю, як „гостес", і дуже задоволена з моєї праці та ще більше з перебування на цій нашій прекрасній Оселі. Я не знаю, чи й на українській Гуцульщині так гарно, як тут. Мій батько працює інженером, а мама... мама є мама, у неї багато праці вдома; маю ще брата. Чи я задоволена? — надзвичайно! Це мій перший рік, і я шкодую, що не була тут вже раніше. Праця не втомлює. Ми тут запізнаємося, дружимо. О, ні, не турбуйтесь про нас. Я сказала б — радійте нами, ми таки українська молодь і будемо потрібними громаді й нашій культурі... Я граю на фортепіяні, на органах, на бандурі і на мандоліні. Я мрію згодом виступати в Капелі Бандуристів.

(Продовження буде)

„Веселе літо"

В одній кімнаті спів — це приїхали „Музиканти з Києва", в другій чути рівномірний такт — це діти роблять руханку під звук тамбурина, в третій — найстарша дітвора виробляє іграшки з картону, — радісні лиця й блискучі, розсміяні очі — видно дітям приємно в цьому літньому кутку.

Так виглядає „Веселе літо", куток для монтреальських українських дітей у віці від 3 - 8 років життя. Це проєкт п'яти студенток під керівництвом садівнички і при допомозі та співпраці Батьківського комітету. Фінансова підтримка приходить із федерального уряду так, що оплата за дітей мінімальна.

Цікаву програму зайнять опрацювали: Люба Коломийцька, Рома Лазор, Люда Павлів, Наталка Стрілецька і Надя Токар під сумлінним керівництвом Оксани Сербин, яка вже два роки веде садок при школі українознавства ім. Митрополита Андрея Шептицького на Роземонті.

Популяризацією „Веселого літа" зайнялися від Батьківського комітету при згаданій школі Христина Дякунчак і Богдан Лук'яненко. Вони розреклямували цей вакаційний садок за допомогою летючок, афішів, радіо-оголошень і письмових та телефонічних контактів з батьками дітей садочкового віку.

Програма кутка показалася такою цікавою, що з 22 дітей, зареєстрованих у першому тижні, число учасників подвоїлося до кінця липня.

Дітей поділено на групи відповідно до віку. У програмі кожної групи були притаманні кожному вікові зайняття — прорух, ручні роботи, розповідь казок. Всі групи ходили разом до парку, спільно співали, купалися, їли й молилися. Садок відбув п'ять прогулянок. Відвідували його діти китайського походження, згуртовані у своїх літніх кутках. Діти спільно спостерігали дві театральні вистави, виконані групою англійських студентів „Царівна - жаба" й „Алиса у країні див". Діти були захоплені виставами, навіть ті, які не розуміли по-англійськи, бо студенти рухами й веселою акцією серед малої публіки промовляли навіть до найменших.

На кінець серпня відбудеться закриття сезону „Веселого літа" з програмою для батьків у виконанні учасників садочка.

Організатори „Веселого літа" сподіваються, що ця виховна програма стане в Монтреалі традицією й кожного року відбуватиметься тут літній куток для наших найменших.

Христина Дякунчак

ТРАГЕДІЯ КРИМСЬКИХ ТАТАР

(Закінчення зі стор. 2-ої)

своїй території кілька військових баз американцям.

С. Писарев стверджує, що всякого роду наклепницькі леґенди про кримських татар поширює КҐБ серед народів СССР і сьогодні. Прикметним є те, що „Указ" Верховного Совєту СССР про реабілітацію кримських татар був опублікований тільки у „Ведомостях Верховного Совета", що до широкого читача не дістаються. Не опубліковано цей „Указ" і на Україні.

Нині в Криму мешкає всього лише 150 татарських родин. Татари на вигнанні не мають своїх шкіл і тільки недавно почали виходити в Узбекістані дві газетки татарсько - кримською мовою.

Писарев вважає, що серед деяких совєтських високих державних урядовців існує переконання, що коли кримські татари в 1944 р. і не були винні, то тепер вони вже стали завзятими ворогами росіян і українців, а тому їх треба тримати подалі від Криму. Таку „націоналістичну концепцію" Писарев вважає неправильною. Кримські татари, пише він, добре розуміють, хто є дійсним винуватцем їхньої трагедії, і вони не переносять своєї ненависти до Сталіна і Берії на народи СССР.

Чи має рацію ортодоксальний комуніст і антисталінець Писарев? Пересічний Татарин, якого викинули з його прадідівської „саклі", а в ту „саклю" вселили людей іншої віри і національности, свою ненависть звертає передусім на цих людей, бо Москва... далеко. А тактику „розділяй і пануй" Москва запозичила ще від російських царів і її продовжує одночасно з широкою пропаґандою про „мир і дружбу між совєтськими народами".

Ділимось болючою вісткою, що в неділю, 14-го липня 1974 року відійшов від нас у Вічність ненадійно й передчасно, на 15-ій весні свого юного життя, наш Улюблений СИН, ВНУК і БРАТЧИК

св. п.
МИРОН ТАРАС БУРИЙ

старший юнак СУМА, учень Школи Українознавства Т-ва „Рідна Школа" і член Українського Шахового Клюбу в Клівленді.

ПОХОРОН відбувся 18 липня 1974 року, із новозаснованої Української Католицької Парафії Покрова Пресвятої Богородиці в Клівленді, на Український Католицький Цвинтар св. верх. апп. Петра й Павла при Герц Ровд у Пармі, Огайо.

Похоронних обрядів довершили Високопреподобні Отці: о. крил. Євген Боднар, о. парох Микола Павлишин, о. д-р Ізидор Нагаєвський і о. Іван Оришкевич.

ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ відправлять: Їх Блаженство Патріярх Кир Йосиф, у храмі свв. Сергія й Вакха і Жировицької Богородиці в Римі; Їх Високопреосвященство Кир Гавриїл Букатко в Београді, Югославія; о. Н. Н. на Рідних Землях; о. крил. Юліян Габрусевич в Тандер Бей, Онт.; о. І. Вачинський в Парижі; о. д-р Себастіян Сабол в Бедфорд, Огайо; о. д-р І. Нагаєвський в Лорейні; о. Іван Оришкевич і о. крил. Євген Боднар в Клівленді й о. Микола Павлишин у храмі Святої Покрови в Пармі.

Опечалені:

ТАРАС і СОФІЯ БУРІ — батьки
ДАРІЙКА, НАТАЛКА і ЛІДА — сестри
МАРІЯ МЕЛЬНИК — бабуня
ОЛЕНКА МЕЛЬНИК-БРАВН з чоловіком КЕЛЕЙ — тета і вуйко
о. крил. ЮЛІЯН ГАБРУСЕВИЧ — вуйко
ЯРОСЛАВ і ІРИНА МАДАЙ, з дітьми АНДРІЙКОМ і МАРІЙКОЮ — двоюрідні
АНДРІЙ і ОСТАП МЕЛЬНИК — двоюрідні
ОРИСЯ МЕЛЬНИК-ГЛАДКА — стрийнка

КІЛЬКІСНО-ЯКІСНА „ДІЯЛЕКТИКА" ТОНЕ В СПЕКУЛЯЦІЇ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

дарською частиною партії — технократією. Той стан є ознакою психологічної кризи і розладовування в імперській системі.

В пляновому господарстві, де все на державно-партійному облікові і під контролею партійної бюрократії, витворилась позаплянова нова професія людей — спекулянтів, що творять соціяльний шар в т.зв. „новій історичній спільноті", яку названо совєтським народом. Влада, охороняючи соціялістичну власність, веде боротьбу з спекулянтами, але вони знаходять моральну підтримку у господарників — партійних технократів, бо промисловість, а ще більше сільське господарство не може обійтися без них у виконанні надмірно високих державних плянів. Спекуляцію породила централізована до безумства імперська економіка, і вон ж, її керівні сили, партійна знать (міщухами з відмичкою), в боротьбі за виконання державних плянів витворює оперативний простір для дії спекулянтів.

„Літературна газета" називає цих „ділків" „міщухами з відмичкою. Вони вештаються скрізь. Особливо ж багато їх крутиться навколо колгоспів, яких на Україні є 8811. Районна партійна знать змушена потурати спекуляції, домагаючись від господарств виконання плянів урядового замовлення. В області про діяльних „ділків" з відмичками знають, але удають, що не відають. „Підходять жнива, а запасних частин до комбайнів не підвезли, але в районі спокійні: — „Ти, Петре Степановичу з морського дна дістанеш" (Літературна Газета, 17 липня,). І голові колгоспу натякають, що як піймається, то заступляться. Голова доручає дістати потрібне. Урядовий офіціоз „Ізвестія" обурюється, що всякі „ловкачі" і ділки, діючи, як уповноважені представники підприємств і організацій, „товкачі", „доставайли", приватно підприємські елементи, паразитуючи, наживають великі гроші" („Ізвестія", 31 липня). „Товкачі" проштовхують матеріяли, щоб вони не затримувались на транспортних шляхах, а „доставайли" добувають, виривають матеріями і частини, не гребуючи засобами. Офіційно ні на якому підприємстві, організації чи господарстві таких „фахівців" не числиться, але кожне підприємство їх має і їм платить.

(Продовження буде)

Понад 150 учасників відбули спортову школу УСТ „Чорноморської Січі"

УСТ „Чорноморська Січ" вважає одним з найважливіших своїх завдань — забезпечити виховання української молоді, від можливо наймолодшого віку, фізично міцного молодого покоління із гармонійним розвитком фізичних і духових сил. Саме тому „Ч. Січ", в 1970 році, збагатила свою виховну систему, створенням I Української Спортової Школи, яку постійно поширює і вдосконалює.

У цьому Ювілейному році „Ч. Січі" і 5-ти річчя Спортової Школи учасники навчалися, або вдосконалювалися під проводом висококваліфікованих інструкторів і їх асистентів, 8-м ділянок спорту. Цьогорічна Спортова Школа проходила під кличем: „Спорт — краса і здоров'я"!

Бажаючи гармонійно розвиватися, тобто бути здоровими, сильними духом й тілом, кругло 130 юначок й юнаків були учасниками Спортової Школи, що відбулася на протязі 3-ох тижнів, від 28 липня до 17-го серпня, на оселі УРС „Верховина" в Ґлен Спей, Н.И. Дальших 21 учасників Спортової Школи працювали в Управі і інструкторському складі. Керівниками Школи ротаційно були: М. Стебельський, О. Твардовський і І. Ольшанівський. В Управі Школи працювали: Наталка Басняк і Божена Ольшанівська — секретарки, В. Матияш — господарський ресорт, комендантами юнацьких таборів були: Ю. Ілемський і І. Костецький „Львів", С. Федоровський і О. Гнатюк „Київ", Ярослава Василак табір юначок „Одеса". Медична опіка Галина Матияш і Божена Ольшанівська. Директором вишколу і гол. інструктор футболу (коп. м'яча) був Є. Чижович, заступники інж. Б. Гайдучок і інж. А. Лапичак — обидва теж головні інструктори відбиванки. Крім згаданих, в інструкторському складі працювали такі визначні спортовці, професійні учителі, студенти й студентки: у футбольному секторі: М. Нога, В. Ткач, Ю. Ілемський, відбиванка — мгр О. Федаш, інж. Б. Сірий, З. Стебельська, О. Паславська, О. Напора, Х. Ткач, Н. Басняк, теніс — інж. Б. Кучинський, О. Гнатюк, С. Федоровський, плавання — мгр Галина Харченко, гімнастика на приладах — д-р, інж. І. Гурин, О. Завадівський і Д. Сиґіда, кошиківка — І. Костецький, лучництво, шахи і легка атлетика — згадані вже д-р інж. І. Гурин, мгр Ґ. Харченко і Є. Чижович. Настільний теніс В. Василак.

Завдяки чудовій погоді, що сприяла вповні нормальній праці школи, учасники пройшли всі програми навчання, заплановані Управою школи. Численні початківці успішно заволоділи таємницями окремих видів спорту, десятки дещо заавансованих, значно вишліфували й поглибили свої технічні засоби. Між цьогорічними учасниками школи було велике число надійних спортових талантів, які, якщо далі продовжуватимуть працювати над собою можуть стати клясовими змагунами в поодиноких ділянках і бути кандидатами до Олімпійської збірної ЗСА. Найвизначніші з цих на рекомендації головних інструкторів при врочистому закритті школи, були нагороджені медалями і іншими трофеями.

З ланки футболу були відзначені: А. Заяць, М. Процюк, Б. Сірий, Р. Вінніцький, О. Дмитерко, А. Кічула, Микулович, Д. Кульчицький, М. Касіян, В. Дацьків, М. Дудун, М. Федик, П. Кобзяр, С. Кахній, Р. Яримович, В. Шевчук, П. Гунчак, А. Бакун, Р. Минч, М. Шуган, П. Ігнат, І. Калинович, О. Калиновський, Б. Івашко. Відбиванка — Д. Твардовська, М. Сиґіда, І. Паславська, Д. Ольшанівська, Т. Павлічка, М. Кучинська. Хлопці: Ю. Гайдучок, Л. Волянський, Б. Сірий, В. Дацків, А. Бакун, Р. Букачевський. За найкращі поступи дівчата і хлопці: Н. Кічула, Х. Миськів, М. Голіната, Л. Гнатів, Ю. Білик, Н. Поливко, Д. Семенюк, Б. Кульчицький, Л. Бойко, Р. Касіян, Н. Штомпель. Теніс: дівчата 16 років і старші: М. Кучинська і С. Шейфер, до 16-ти років: Т. Павлічка, Н. Штомпіль і Х. Миськів. Хлопці: О. Микулович, А. Бакуп, М. Хамуляк, М. Касіян, Ю. Гавдяк, Б. Кульчицький і Д. Гунчак. Гімнастика на приладах: М. Гурин, Р. Попович і Н. Завадівська. Лучництво: М. Гурин, П. Штомпіль, В. Кучинський, П. Сернівка. Шахи: М. Кучинська. Кошиківка: А. Бакун, В. Савчок, Д. Брайс, Ю. Гайдучок, П. Штомпіль, В. Дацків. Легка атлетика: К. Шморгай, Р. Гнатейко, Д. Моцюк, М. Кучинська, В. Шевчук, Ю. Гайдучок, О. Микулович, І. Олексин, М. Процюк, Т. Павлічка, О. Маслій. Плавання: А. Бідяк, Д. Гунчак, Р. Букачевський, Р. Брайс, Б. Клек, В. Кучинський, Р. Качай, Д. Дудун, Б. Турянський, О. Слупчинський, І. Олексин, Р. Гнатейко, Л. Слюсаренко, І. Паславська, В. Питляр, Н. Кічула, М. Гурин, Х. Миськів, М. Кучинська.

Крім інтенсивного спортового вишколу, учасники школи побачили ряд добірних спортових й розвагових фільмів, брали участь в шкільних ватрах, прослухали серію лекцій з історії українського спорту, що їх вигголосив д-р, інж. І. Гурин. На протязі вишколу відбулися дві зустрічі з братньою білоруською молоддю, в рямках яких влаштовано відбиванкові змагання — переможцями вийшли учасники школи. Дня 8-го серпня учасники школи відбули прогулянку на оселю УНС Союзівку, де на протязі 4-ох годин провели ряд фінальних змагань: плавання, тенісу і відбиванки. Управа оселі на чолі з її управителем дир. В. Квасом, щиро гостили учасників прогулянки та вможливили відбути усі програмові змагання школи. На протязі 3-ох тижнів Спортову Школу відвідало ряд визначних гостей, між якими хочемо відзначити гостей з Української Спортової Централі Америки і Канади: Романа Куціля — голову УСЦАК і д-ра М. Снігуровича — кол. голову і теперішнього члена Ради УСЦАК-у. Обидва представники нашої спортової Централі оглянувши усі спортові об'єкти, табори і виряд школи в своїх коротких промовах до інструкторів й учасників висловили захоплення та признання УСТ „Ч. Січ" за взірцеве ведення цієї I Української Спортової Школи. Подібне признання і слова заохоти до Управи школи й учасників висловив під час відвідин, чоловий тенісист „Ч. Січі", кол. олімпієць, футбольний репрезентант ЗСА — ред. З. Снилик, який, як відомо веде тенісовий табір на оселі Союзівка. В своєму п'ятиріччі Спортова Школа „Чорноморської Січі" пройшла з найбільшим досі успіхом, про що, між іншим, свідчили слова признання для Управи при закритті школи висловлені від імени учасників юначкою Христиною Миськів і пані Касіян з Філядельфії, від імени батьків.

О. Твардовський